

Tarlóba burgonya? Igen!

A tarlóburgonya termesztése

Kettősművelésű növényként a [burgonya](#) napjainkban viszonylag ritkán termesztett kultúra. Korán lekerülő elővetemény (pl. őszi takarmánykeverék) után ültetve piacos, nagy gumójú, étkezési célra felhasználható burgonya termesztendő. A [kalászosok](#) tarlójába szintén ültethető burgonya, mely viszont kiváló biológiai értéke miatt vetőgumónak használható fel.

A későn betakarított, a biológiai érettséget éppen csak elért, még foszlós héjú burgonya a beparásodást követően a tárolás során hosszú ideig nem fejleszt hajtásokat, és nyári ültetésre eredményesen felhasználható. Tavaszi ültetés esetén rendszerint többet terem, mint a tavaszi ültetésből származó vetőgumó.

Az ún. „fojtott” burgonya előállítására ma már csak kivételesen fordul elő. A lényege az, hogy a tarlóburgonya gumóit beparásodás előtt felszedik, és nedves homokkal rétegezve tárolják. Így a téli hónapokban is ízletes, szinte újburgonya minőségű terméket kapnak. Az ilyen burgonya nagyon kedvező áron értékesíthető.

A tarlóburgonya termesztését - a fentiekben említett - klimatikus viszonyaink korlátozzák. Nagy termés eléréséhez - elegendő csapadék hiányában - öntözni kell. A tenyészidő nagy hányada a száraz, meleg hónapokra esik, ezért 1 kg szárazanyag előállításához több vizet használ fel a burgonya, mint tavaszi ültetés esetén.

A meleg mérséklőleg hat a gumókötésre, és néha fékezi a növekedést. Ennek következtében csökken a gumók száma és nagysága. A gumókötést a burgonyafajta fotoperiodikus igénye is befolyásolja. A legtöbb fajta gumókötésére a hosszú nappal „bénítólag” hat, ezért kedvező víz-, tápanyag- és hőellátottság esetén sem várható akkora termés, mint tavaszi ültetéssel.

A tarlóburgonya öntözés nélkül eredményesen csak ott termesztendő, ahol júliusban és augusztusban elegendő csapadék hullik. Öntözéssel viszont a legszárazabb vidékeken (pl. Szarvas környékén) is termesztendő.

Termesztéstechnológiai háttér

Technológiai szempontból megállapítható, hogy a tarlóburgonyának az őszi takarmánykeverék a legjobb előveteménye. [Őszi árpa](#) után ültetve a burgonyát étkezésre célszerű felhasználni. De számításba jöhet még előveteményként a zöldségtakarmánynak termesztett fővetésű csillagfürt is. Az előveteményt körültekintően válasszuk meg. Ugyanis az elkésztett ültetés jelentős termésnövekedést okozhat.

A tarlóburgonya növekedése viszonylag rövid ideig tart, s ezalatt gyakran nincs elegendő nedvesség a növény számára, s a hőmérséklet sem mindig kedvező. Ezért a növény légzése intenzívebb, tápanyagigénye viszonylag nagyobb.

A tarlóburgonya [trágyázásával](#) kapcsolatban nem alakult ki egységes álláspont. Egyesek N 180-220, P2O5 100-120, K2O 140-160, míg mások N 110-130, P2O5 55-60, K2O 200 kg hektáronkénti hatóanyag-adagot javasolnak. A tarlóburgonya tápanyagigénye nagyobb, mint a tavaszi ültetéséé, 1

t gumóterméssel 10-25%-kal több nitrogént, 8-10%-kal több foszfort vesz fel a talajból, mint tavaszi ültetéskor. Káliumigényük egyező.

A tápanyagigény kielégítésekor figyelembe kell vennünk, hogy a tarlóburgonya termése a vetőgumó minőségétől és az ökológiai adottságoktól függően 10-30 t/ha között változik, a jellemző átlagértékek 15-20 t/ha közé esnek. Ezek szerint a trágyázási javaslat N 100 P 60 K 110 hatóanyag-mennyiséggel operál.

A tarlóburgonya meghálálja az istállótrágyát, de idő hiányában trágyázásra nincs lehetőség. Ezért az elővetemény (őszi kalászos) alá célszerű trágyázni, s így a burgonya élvezi az istállótrágya első éves utóhatását. Ez esetben a N- és K₂O-adagot mintegy 20%-kal csökkenthetjük.

A tarlóburgonya alá általában 20-25 cm mélyen szántunk. A szántást azonnal elmunkáljuk, laza talajon boronával és hengerrel, középkötött talajon a nedvességi viszonyoktól függően tárcsával, boronával, ill. hengerrel. A talaj lezárása és elmunkálása után mindkét esetben kombinátorozunk. A talaj tökéletes elmunkálása nagyon fontos az ültetéskori és az azt követő bakhátak kialakíthatósága és a gumókból képződő hajtások, sztolók miatt.

Az aratást követő szalmalehúzást-lehordást követő műtrágyázás után tárcsás talajművelés javasolható, amellyel 1-2 menetben 15-17 cm mély ültetőágyat készíthetünk. Eső után a nedves homoktalajt szánthatjuk is. Ez után a laza talajt hengerezzük. Öntözhető középkötött talajon, több menetben aprítótárcsázással, ásóboronával és kombinátorral készíthető ültetőágy. Az ültetőágy mélysége 20 cm legyen.

Ültetésre előcsíráztatott vetőgumót használunk. A régebbi módszer szerint a vetőgumót tarlóültetés céljára speciális eljárással tároljuk, ami március végén, április elején történő „lecsírázással” kezdődik. Ezt követően gyümölcsládákba rakva hűtőtárolóba rakjuk a vetőanyagot. Május végén kezdjük meg az előhajtást, amelynek eredményeként erőteljes 1,5-2 cm hosszúságú fényhajtások fejlődnek. Újabban nyári ültetésre is „pattanórügyes” gumókat használnak. A hajtás nagysága 2-3 mm-nél nem nagyobb, aminek az az előnye, hogy automata burgonyaültető gépekkel ültethető. A pattanórügy kb. egyhetes hajtatással állítható elő.

Az ültetés időpontjának meghatározásakor abból kell kiindulni, hogy a tarlóburgonyának olyan ökológiai körülményeket kívánunk biztosítani, amelyek növelik a leromlással szembeni ellenálló képességét, jó biológiai értékét és jó tárolhatóságát. Szeged környékén, ahol legelterjedtebb a tarlóburgonya-termesztés, akkor érik el a legjobb eredményeket, amikor a gumókötés augusztus 10. és 20. közötti időszakra esik, s ezzel biztosítható a leromlással szembeni védelem (levéltetű, vírus).

A sortávolság 75 cm, ültetési mélység homoktalajon 7 cm, középkötött talajon 6 cm legyen. Az ültetésre leggyakrabban a szlovák gyártmányú ültetőgépeket használják. Homoktalajon csak primer bakhátat alakítsunk ki. Középkötött talajon szekunder bakhát készítésére is szükség van. Az elsődleges (primer) bakhátokban a burgonyagumók a bakhát felső élétől 10-12 cm mélyen helyezkednek el. A másodlagos (szekunder) bakhát 45-50 cm széles, magassága 22-27 cm. Készítésére talajmaró-töltögető gép alkalmas.

Az ültetéskori gumószám 36.000-40.000 db/ha. Ezen belül homoktalajon a kisebb gumószámot ajánlják, míg öntözéses gazdálkodásban 45.000-48.000 db/ha-t. A hektáronként szükséges vetőgumó-szükséglet a növény számtól és gumómérettől függően 900-4.700 kg/ha.

A tarlóburgonya-termesztés eredményességét sokkal nagyobb mértékben befolyásolja a vízellátottság, mint a fővetésűét. Az öntözésnek tehát nagyon nagy szerepe van. A vízpótláson kívül azzal a hatásával is számolhatunk, hogy csökkenti a talaj hőmérsékletét, s így növeli a vetőburgonya biológiai értékét.

Az öntözésnek a kelésre is kedvező hatása van. Ugyanis öntözés hatására az ültetés után 2 héttel

csaknem 90%-ban történik meg a kelés, öntözés nélkül viszont az ültetés után 20-25 nappal az állománynak mindössze 40-60%-a kel ki.

A kelesztő öntözés víznormája 40-50 mm, a második öntözése - amelyet a burgonya bimbósodása kezdetén kell elvégezni - 80 mm. A további öntözésre 10-14 naponként kerülhet sor. Virágzáskor ne öntözzünk. Ha jó csapadékeloszlású az augusztus, előfordulhat, hogy nincs, vagy csak egy öntözésre van szükség.

Szeptember 20-25. körül a tarlóburgonya már vetőgumó méretű (3-6 cm átmérő), de előfordulhat, hogy ennél is nagyobb. Vetőgumó-szaporításakor méretszabályozó defóliálással szárítjuk lombzatát. Ezt követően 3-4 nap múlva felszedhető. A betakarítás módja azonos a tavaszi ültetésű burgonyáéval. A szártalanításra, a fővetésű burgonyáéhoz hasonló módon október 10-e körül kerüljön sor. Ezt követően, 2-3 hét múlva a gumók beparásodnak és a termés betakarítható.

A tarlóburgonya a talajban vontatottan parásodik. Laza és homoktalajokon a betakarítás közben alig sérül. Betakarítás után az előtárolóban való szikkadáskor a laza- és a homoktalaj lepereg. Középkötött talajon bár sérülés előfordul, de a sérült gumó gyorsan parásodik, és így jól tárolható.

A tarlóburgonya hűtőtárolóban kiválóan áttelel, de egyéb tárolókban is minimális a veszteség. A vetőgumóméretet meghaladó termés étkezési célra használható fel.

Az átlagtermés 15-25 t/ha.

A vetőgumókihozatal 70-80%-os, és növényenként átlagosan 10-12 db vetőgumóra is számítani lehet. A tarlóburgonya teljes gumótermése, még az apró, 30 mm-nél kisebb is, felhasználható ültetésre.

Hobby kertekben általában a zöldborsó után ültetik, a tenyészidő a hajtatott (fénycsírás) gumók ültetésével lényegesen rövidíthető.

Sikeres termesztés a korai, max középkorai fajták ültetésével biztosítható.

Forrás: Szabó Lajos

